

Crna Gora
OPŠTINA BIJELO POLJE
Sekretarijat za ruralni
i održivi razvoj

Adresa: Ul. Nedeljka Merdovića 10
84 000 Bijelo Polje
Telefon: +382(0)50/484-805
www.bijelopolje.co.me

Broj 09-077/22-310

Datum: 18.01.2022. godine

Na osnovu člana 111 stav 1 Statuta Opštine Bijelo Polje („Službeni list Crne Gore – Opštinski propisi“ br. 19/18) i člana 32 Odluke o organizaciji i načinu rada lokalne uprave Opštine Bijelo Polje („Službeni list Crne Gore – Opštinski propisi br. 16/19 i 25/19) Sekretar Sekretarijata za ruralni i održivi razvoj, p o d n o s i:

IZVJEŠTAJ O RADU SEKRETARIJATA ZA RURALNI I ODRŽIVI RAZVOJ ZA 2021. GODINU.

Ovim izvještajem obuhvaćene su sve aktivnosti Sekretarijata, kao i obaveze koje su utvrđene Pravilnikom i Programom rada Sekretarijata za ruralni i održivi razvoj Opštine Bijelo Polje, a koje je ovaj organ obavljao u periodu **01.01.2021. do 31.12.2021. godine.**

Izvještaj je podijeljen u nekoliko poglavlja a odnosi se na sprovedene aktivnosti iz dva sektora, kako bismo na što pregledniji način omogućili predstavljanje prikupljenih informacija i podataka o aktivnostima iz osnovne djelatnosti Sekretarijata za ruralni i održivi razvoj za 2021. godinu.

Bijelo Polje, decembar 2021. godine

SEKRETARIJAT ZA RURALNI I ODRŽIVI RAZVOJ

Poslovi i zadaci Sekretarijata za ruralni i održivi razvoj u 2021. godini bili su propisani članom 13 Odluke o organizaciji i načinu rada lokalne uprave Opštine Bijelo Polje („Službeni list Crne Gore - Opštinski propisi,“ br.48/18, 16/19 i 25/19).

U sklopu Sekretarijata za ruralni i održivi razvoj poslovi se obavljaju u dvije osnovne unutrašnje organizacione jedinice: **Sektoru za ruralni razvoj** i **Sektoru za održivi razvoj**. Stanje u ovim sektorima je na dobrom nivou, poslovi se obavljaju kvalitetno i na vrijeme i u skladu sa zakonski propisanim rokovima.

U izvještajnom periodu najvažnije aktivnosti Sekretarijata, odvijale su se u pravcu ispunjavanja ciljeva i poslova definisanih politikom održivog razvoja u ruralnim područjima, strateškim i lokalnim planovima razvoja i Programom rada Sekretarijata za ruralni i održivi razvoj 2021. godinu, kao i drugih poslova iz svog djelokruga, u skladu sa zakonom, odlukama Skupštine i predsjednika Opštine. Sekretarijat je realizovao programski predviđene ciljeve lokalne uprave u oblasti ruralnog i održivog razvoja Opštine Bijelo Polje, kao i u pogledu izrade propisa i sprovođenja procjene uticaja i mjera za zaštitu životne sredine.

U pogledu podsticaja ruralnog i održivog razvoja Sekretarijat je pružao potpunu podršku registrovanim poljoprivrednim proizvođačima i porodičnim gazdinstvima u seoskim područjima kroz poboljšanje efikasnosti poljoprivrednih gazdinstava, podršku očuvanju stočnog fonda, veće korišćenje savremene poljoprivredne opreme i tehnike, povećanje konkurentnosti na tržištu i profitabilnosti, unapređenje povrtarske proizvodnje u zaštićenim prostorima, podizanje standarda kvaliteta proizvodnje, kao i kroz edukativno djelovanje stručne službe u oblasti ruralnog turizma.

U cilju realizacije podsticajnih mjera za razvoj poljoprivrede u skladu sa razvojnom politikom održivog i ruralnog razvoja na području opštine Bijelo Polje, Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj donosi godišnje programe podsticajnih mjera. Imajući u vidu prethodno iskustvo u radu na polju održivog razvoja ruralnih područja i realizacijom podsticajnih mjera poljoprivrednim proizvođačima sa teritorije opštine Bijelo Polje, stručna služba Sekretarijata je predložila, a menadžment tim ovog organa usvojio Program podsticajnih mjera za ruralni i održivi razvoj za 2021. godinu koji je upućen na davanje saglasnosti Savjetu za zaštitu i razvoj lokalne samouprave Opštine Bijelo Polje, a potom i Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede koje je izdalo pisanu saglasnost na isti u januaru 2021. godine. Nakon, usvajanja u Skupštini Opštine Bijelo Polje, ovaj programski dokument koji je rezultat strateškog planiranja lokalne uprave sa osvrtnom na Agrobudžet Vlade Crne Gore, objavljen je u "Službenom listu Crne Gore- opštinski propisi" br. 010/21 i stupio na snagu osmog dana od dana objavljivanja.

Ukupan iznos opredijeljenih sredstava za ovaj Program iznosio je 100.000,00 eura. Sredstva za finansiranje Programa izdvojena su iz Budžeta Opštine Bijelo Polje za 2021. godinu u skladu sa članom 14 stav 1 tačka 14 Odluke o budžetu Opštine Bijelo Polje za 2021. godinu ("Sl. list Crne Gore – opštinski propisi" br. 001-21). Realizovano je 103.794,30€, odnosno 103,79 % predviđenih sredstava izraženo u procentima.

Tabela 1. - Prikaz ostvarenja Programa mjera za podsticaj ruralnog i održivog razvoja za 2021. godinu (Opština Bijelo Polje, Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj)

Program mjera za podsticaj ruralnog i održivog razvoja za 2021. godinu	Predviđena sredstva u €	Realizovano u €	Realizovano u %	Broj odobrenih zahtjeva	Broj odbijenih zahtjeva	Broj obavještenja	Ukupan broj zahtjeva
UKUPNO:	100.000,00	103.794,30	103,79 %	136	50	34	220

Podsticajne mjere za ruralni i održivi razvoj koje realizuje ovaj Sekretarijat su mjere kojima se podstiče obavljanje poljoprivrede i ruralnog turizma, održavanje stočnog fonda, povećava konkurentnost poljoprivrednih proizvođača, zaštita zdravlja, vrši edukacija i očuvanje životne sredine, i opšte unaprjeđenje životnih uslova stanovnika seoskog područja opštine Bijelo Polje.

Program podsticajnih mjera za ruralni i održivi razvoj za 2021. godinu sadržao je 11 podsticajnih mjera koje su podijeljene na mjere ruralnog razvoja i na održivo gazdovanje prirodnim resursima. Programom podsticajnih mjera za ruralni i održivi razvoj opštine Bijelo Polje za 2021. godinu su predviđene i realizovane sljedeće mjere:

SEKCIJA 1. – Mjere ruralnog razvoja

1.Mjera 1.1. - Podsticaj razvoja ruralnog turizma.

Sredstva predviđena za realizaciju mjere su iznosila 4.000€. Stepem iskoristivosti mjere je 129 %, pošto je u sprovedenoj proceduri ovaj vid podsticaja iskoristilo 6 registrovanih poljoprivrednih gazdinstava koji su registrovani za pružanje ugostiteljskih i turističkih usluga na seoskom području, za što je utrošeno 6.770,00 eura.

Značaj seoskog turizma u Bijelom Polju je višestruk, a prvenstveno se ogleda u očuvanju prirodne sredine i kulture naših sela, i u poboljšanju opšte socio-ekonomske slike ruralnog prostora. Ovdje se uglavnom radi o malim porodičnim biznisima koji su prevashodno okrenuti poljoprivredi, a turizam je dopuna njihovim prihodima, samim tim isti su registrovani kod dva resorna ministarstva, kao poljoprivredno gazdinstvo i kao ugostitelji na ruralnom području.

Poljoprivredni proizvođači na ruralnom području, koji su zainteresovani da prošire svoju ekonomsku aktivnost i na pružanje turističkih usluga na gazdinstvu, mogu to da urade uz ovu podršku koja pruža mogućnost da se adaptiraju objekti na poljoprivrednom gazdinstvu i/ili nabavi neophodna oprema u svrhu pružanja turističkih i/ili ugostiteljskih usluga.

Podrška se daje, u vidu bespovratnih sredstava, i to za sledeća lica: registrovana lica koja pružaju usluge u seoskim domaćinstvima; etno sela; mali hoteli, na ruralnom području; kuće za iznajmljivanje, na ruralnom području; sobe za iznajmljivanje, na ruralnom području; turistički apartmani, na ruralnom području; planinarski domovi; nacionalni restorani, na ruralnom području; odmarališta, na ruralnom području.

Koncept ove podsticajne mjere je planiran za pružanje podrške za adaptaciju objekata i za kupovinu namjenske opreme, u svrhu pružanja ugostiteljskih i/ili turističkih usluga na ruralnom

području opštine, u kategorijama koje su obuhvaćene podrškom. Neprihvatljivi troškovi su: nabavka polovne robe i materijala, troškovi sopstvenog rada, troškovi obrtnih sredstava, troškovi osiguranja i registracije.

Podrška se daje u vidu refundiranja troškova, nakon terenske kontrole u iznosu do 50% ukupne vrijednosti investicije, a maksimalno do 1500 €. Imajući u vidu da smo prethodne godine za korišćenje ove mjere imali samo dva korisnika, značajni je napomenuti da se porastom interesovanja i ulaganja u ovaj vid privredne djelatnosti u Bijelom Polju interesantan za budućnost, posebno ako imamo u vidu otvaranje turističkih lokacija Đalovića pećine i valorizacija zone Bjelasica.

Sredstva iz ove podsticajne mjere u sprovedenoj upravnoj proceduri iskoristilo je 6 registrovanih seoskih domaćinstava, podržani su projekti adaptacije objekata i površina, kupovinu namjenske opreme seoskih domaćinstava, lica koje pružaju ugostiteljske usluge na ruralnom području, i to: seosko domaćinstvo "ĐALOVIĆ", Vlah, seosko domaćinstvo "PEŠIĆ", Tomaševo, "PERIFERIJA", Gubavač, seosko domaćinstvo "LIM" Pašića Polje, seosko domaćinstvo "ČELEBIĆ", Crhalj, Bijelo Polje.

2.Mjera 1.2. - Podsticaj proizvodnji, preradi, transportu voća i povrća.

Sredstva predviđena za realizaciju mjere su iznosila 5.000€. Od 9 podnijetih zahtjeva 8 je riješeno u sprovedenoj proceduri, dok je 1 zahtjev odbijen kao neosnovan. Veliko interesovanje za ovu mjeru rezultovalo je 152 % iskoristivosti mjere za što je utrošeno 7.600 eura.

Često, neposjedovanje vozila sa adekvatnim uslovima za transport voća i povrća, sprečava određeni broj proizvođača iz Bijelog Polja da svoju robu transportuju na dalje relacije, pa tržišta primorskih gradova ostaju van domašaja za njih. Kako bi se sačuvao kvalitet voća i povrća, uvećala cijena prodaje, obezbijedila dostupnost udaljenih tržišta i izbjegle posljedice nehigijenske prirode kada je transport hrane u pitanju, potrebno je stimulirati proizvođače koji lično transportuju svoje proizvode, da nabave odgovarajuća transportna vozila sa mini hladnjačama (PIKAP-ove ili kombije) koja garantuju dobar kvalitet i dobre higijenske uslove. Time bi se povećala bezbjednost hrane i dostupnost tržišta, a u krajnjem se povećava i konkurentnost proizvoda, jer svježa i zdrava hrana ima veću cijenu. Podrška se daje u visini od 50% vrijednosti za nabavku manjih namjenskih vozila na principu pick-up ili kombi kao i za opremu i mašine za preradu voća i povrća. Pravo na podršku imaju registrovana poljoprivredna gazdinstva i registrovani poljoprivredni proizvođači koji na svom ili zakupljenom posjedu intenzivno obrađuju i proizvode voće i/ili povrće na površini od minimum 1 ha. Osnovica za obračun subvencije je iznos iz računa o nabavci, ugovora ili carinske deklaracije. Maksimalni iznos podrške, bez obzira na cijenu vozila, ne može biti veći od 1500 eura po jednom poljoprivrednom gazdinstvu, ne računajući troškove registracije vozila.

Kroz ovu mjeru poljoprivredna gazdinstva su podržana u nabavci 4 terenska vozila za transport voća i povrća, nabavku mašine Hidropresa za cijedenje sokova, 2 pasterizatora (mašina za preradu sokova, pasterizator protočni 12 KW) i opremanje jednog objekta za ove namjene.

Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj je u toku godine više puta pismeno odgovarao Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede o korisnicima mjere u cilju sprječavanja dvostrukog finansiranja, obzirom da i pomenuto Ministarstvo ima sličnu mjeru, a realizuje

program iz Prvog, drugog i Trećeg poziva IPARD II Programa, za mjeru 1 "Investicije u fizički kapital poljoprivrednih gazdinstava".

3.Mjera 1.3. - Razvoj seoske infrastrukture.

Sredstva predviđena za realizaciju mjere su iznosila 12.000€, koliko je i utrošeno, stepen iskoristivosti 100%. Od 8 podnijetih zahtjeva 7 je usvojeno, dok je 1 odbijen u postupku rješavanja u datom predmetima.

Podrška se daje za rekonstrukciju adaptaciju ili izgradnju objekata od opšteg značaja za stanovništvo određenog seoskog područja, nabavku opreme ili adaptiranje određenog prostora od opšteg značaja. Posebni ciljevi ove mjere su podizanje kvaliteta života na ruralnom području i unaprijeđenje sporstkih, društvenih, socijalnih i drugih uslova na području mjesne zajednice. Kako bi se unaprijedio život na selu potrebno je konstantno ulagati u seosku infrastrukturu, kako u onu veću tako i u onu manju, ali svakako od bitnog opšteg značaja za mještane ruralnog područja.

U toku 2021. godine sredstva za rješavanju komunalnih problema od lokalnog značaja, kroz ovu mjeru koristili su:

MZ RAVNA RIJEKA – Nastavak postavljanja rasvjete u MZ Ravna Rijeka.

MZ KANJE – Izgradnja komunalnog objekta u Metanjcu.

MZ LJEŠNICA – Izgradnja potpornih zidova i sredjivanje korita rijeke Lješnice.

MZ CEROVO – Kupovina i postavljanje stolarije na kapeli u Cerovu.

MZ LOZNA – Rekonstrukcija mokrog čvora u objektu MZ, nastavak rasvjete.

MZ BRZAVA – Nastavak adaptacije Omladinskog doma u Brzavi.

MZ RASOVO – Početak Izgradnje komunalnog objekta (gasulhane) na Borovcu.

Važno je napomenuti da smo kroz ovu mjeru za prethodni petogodišnji period izdvojili preko 40 h eura. U tom smislu je izgrađeno adaptirano, rekonstruisani mnogi objekti od lokalnog značaja infrastrukturno važno za seosko područje poput: nepostojanja adekvatnih mostova na manjim rijekama i potocima, lošeg vodosnadbijevanja, neuređenih i neograđenih seoskih grobalja, loših i rizičnih pojedinih seoskih puteva (dionica puta), dotrajale krovne konstrukcije, stolarije isl. na objektima od opšteg (zajedničkog) značaja, dotrajalih sportskim terena i mobilijara, opreme od opšteg značaja (koja se daje na korišćenje svim mještanima tog područja), neuređenih neopremljenih prostorija mjesnih zajednica, nepoostoja ili nefunkcionalnosti seoske rasvjete itd.

4.Mjera 1.4. – Podrška povrtarskoj proizvodnji u zaštićenim prostorima (dodjela plastenika).

Ovom mjerom smo postigli rezultat da je Bijelo Polje bogatije za 1300m² plasteničkog prostora, koje je dobilo 13 poljoprivrednih proizvođača koji su zadovoljili propisane uslove. Sredstva predviđena za realizaciju mjere su iznosila 35.000,00€.

Procedura ostvarivanja prava za korišćenje ove mjere je propisana članom 3 Programa gdje podnosioci zahtjeva nakon usvajanja Programa mjera, Sekretarijatu za ruralni i održivi razvoj dostavljaju zahtjeve i neophodnu dokumentaciju za dodjelu plastenika do 31.05.2021. godine. Korišćenje sredstava iz mjere Programa mjera za podsticaj ruralnog i održivog razvoja za 2021. godinu je usvojen na sjednici Skupštine Opštine Bijelo Polje održanoj 30. i

31.03.2021. godine, a isti je objavljen u Službenom listu Crne Gore- opštinski propisi", br.010/21 od 16.04.2021.godine. Pravo apliciranja na konkurs za dodjelu jednog plastenika imali su registrovani poljoprivredni proizvođači sa teritorije opštine Bijelo Polje, a na osnovu Programa mjera za podsticaj ruralnog i održivog razvoja za 2021. godinu.

Dakle, posle usvajanja Programa podsticajnih mjera za Sjednici Skupštine i 8 dana po objavljivanju u Službenom listu CG – opštinski propisi, Program je stupio na snagu, objavljen je na zvaničnom sajtu Opštine Bijelo Polje www.bijelopolje.co.me, a službenici Sekretarijata za ruralni i održivi razvoj su napravili plan i obavili prezentaciju Programa u 15 mjesnih zajednica u saradnji sa predsjednicima Mjesnih zajednica i zainteresovanim poljoprivrednicima, prezentovan je program na portalu Radija Bijelo Polje u dva navrata, a posljednji put 31. maja 2021. godine kada je i obavljena prezentacija podsticajnih mjera u emisiji "O selu i poljoprivredi".

Shodno uslovima iz člana 3 pomenutog Programa, podnošenje zahtjeva za dodjelu plastenika je trajalo do 31. maja 2021. godine, posle ovog datuma ovaj organ nije zaprimio ni jedan zahtjev. Sekretar Sekretarijata je potom 04.06.2021. godine donio rješenje br. 09-331/21-5199 o prekidu dalje realizacije podsticajne mjere 1.4 Podrška povrtarskoj proizvodnji u zaštićenim prostorima (dodjela plastenika), a shodno članu 7 Programa Programa mjera za podsticaj ruralnog i održivog razvoja za 2021. godinu ("Službeni list Crne Gore-opštinski propisi", br.010/21).

Propisani uslovi za dodjelu plastenika shodno članu 3 Programa su da podnosilac zahtjeva mora biti registrovani poljoprivredni proizvođač ili imati registrovano poljoprivredno gazdinstvo na teritoriji Bijelog Polja, da mora posjedovati minimum 120 m² odgovarajućerg prostora na kome se može postaviti platenik, a bodovanje je po principu 6 kriterijuma, i to: 1. da podnosilac zahtjeva već posjeduje platenički prostor pod zasadam od 100m² – 200m², odnosno 1-3 plastenika (10 bodova), 2. podnosilac je mlađa osoba od 35 godina (8 bodova), 3. podnosilac je osoba ženskog pola (6 bodova), 4. podnosilac u užoj porodici ima 5 i više članova (5 bodova), 5. podnosilac u užoj porodici ima nezaposlenih punoljetnih članova porodice, bez dodatnih primanja (2 boda po nezaposlenom članu porodice), 6. podnosilac je samohrani roditelj (3 boda).

Istovremeno sa ovim procesom tekao je i proces javne nabavke plastenika po pravilima normi Zakona o javnim nabavkama ("Službeni list Crne Gore", br. 074/19 od 30.12.2019) shodno kojim je za iznos opredijeljen Programom podsticajnih mjera 35.000 eura, ponuda je prema pravilima postupka umanjena za iznos PDV- a, raspisan je javni poziv za nabavku 13 plastenika. Pošto je javni poziv morao biti raspisan na određeni brojevi iskaz a cijena sirovina i repromaterijala, željeza i ostalog materijala zavisila od cijena na međunarodnoj berzi, posle ispitivanja tržišta u tom momentu kad je i raspisan poziv Sekretarijat mogao nabaviti 13 plastenika, pa je javni poziv tako i raspisan. Dana 18.05.2021. godine shodno članu 5 stav 4 Pravilnika o sprovođenju javnih nabavki ("Sl. list Crne Gore" 102/20) napravljen je Zapisnik broj 31-1/2021 o pregledu i vrednovanju ponuda broj 31/2001 od 05.05.2021. godine podnesenih po zahtjevu za izgradnju plastenika za zaštićenu poljoprivrednu proizvodnju, prema kojem je od dva ponuđača izabran prvorangirani ponuđač kompanija "Profil In" Iz Budve, Crna Gora sa manjom ponudom od 9.674,70 eura od raspisanog iznosa, o čemu je donesena odluka o izboru najpovoljnijeg ponuđača sa ispravnom ponudom, sa kim je kasnije u toku postupka je sklopljen ugovor br. 09-041/21-5602 od 16.06.2021. godine o nabavci i izgradnji plastenika.

Dakle, jasno je da se procedure javnih nabavki moraju obaviti shodno propisanim zakonskim pravilima za tu oblast i da iznos ponuđača je autonoman zavisi od njega samog i da

se mora uklopiti u procijenjeni iznos javne nabavke. Iskazi po pojedinačnim mjerama iz ovog Programa predstavljaju projektovane vrijednosti. Shodno članu 9 Programa mjera za podsticaj ruralnog i održivog razvoja za 2021. godinu ("Službeni list Crne Gore-opštinski propisi", br.010/21).

5.Mjera 1.5. -Promocija i edukacija iz oblasti ruralnog i održivog razvoja.

Sredstva predviđena za realizaciju mjere su iznosila 5.000€, dok je utrošeno svega 2.500,00. Podnijeta su 3 zahtjeva koja su u sprovedenom upravnom postupku pozitivno riješena. Podrška se daje za edukaciju iz oblasti ruralnog i održivog razvoja, organizovanje međunarodnih sajмова I 2- dodjelu granta za osvojena 3 mjesta loklanim i međunarodnim sajmovima iz oblasti poljoprivrede i ruralnog turizma.

Sredstva iz ove mjere su korišćena za organizaciju: radionica za registraciju poljoprivrednika u oblasti pružanja ugostiteljskih usluga u ruralnom turizmu, manifestaciju "Dani Bjelasice 2021" kao i nagrada poljoprivrednom gazdinstvu iz Bijelog Polja za osvojeno 1 mjesto "Zlatna medalja za rakiju "Sajam Užice" 2021. godine. U sklopu ovih aktivnosti održate su radionice sa registrovanim i neregistrovanim davaocima smještaja kako bi im pomogli da dalje unaprijede svoj rad i usluge. Ovdje se uglavnom radi o malim porodičnim biznisima koji su prevashodno okrenuti poljoprivredi, a turizam je dopuna njihovim prihodima. Mjere edukacije, promocije održivog razvoja ruralnih područja u bjelopoljskoj opštini posmatramo kao značajne, i gledamo na to kao potencijalnu razvojnu šansu. Razvoj seoskog turizma stvara važnu komponentu integrisanog i održivog razvoja i revitalizacije sela, a takođe i važan faktor u ohrabrivanju razvoja lokalnih poljoprivrednih i drugih delatnosti u ruralnim sredinama, a takođe i poseban podsticaj za zapošljavanje.

SEKCIJA 2. - Održivo upravljanje prirodnim resursima

6.Mjera 2.1. - Održivo korišćenje planinskih pašnjaka.

Sredstva predviđena za realizaciju mjere su iznosila 7.000€, utrošeno je 8.659000 eura sa stepenom iskoristivosti preko 120%.

Ovom mjerom smo stimulisali 40 farmera sa teritorije Opštine Bijelo Polje koji su kod nadležnog organa preko veterinarske ustanove ukupno prijavili kretanje i izdigli 310 govedi i 452 ovaca na katune. Rase su uglavnom bile sto se govedi tiče simentalac, siva sis i miješana rasa, koja je pokazala najbolje rezultate po pitanju mlijeka i mesa, a od genotipa ovaca - pramenka. Mjera je zatvorena 23. jula zbog utroška sredstava, tri zahtjeva su u upravnom postupku iz tog razloga odbijena, a dva podnosioca je ovaj organ obavijestio o nadležnom organu i zahtjevi su upućeni Komisiji za otklanjanje posledica od elementarnih nepogoda.

Katun je organizacija ljetnjeg pasišta, zajednica staništa i radionica na tom pasištu stoke, to je svijeversna organizacija pokretnog stočarstva.

U Bijelom Polju imamo 15 tak katunskih naselja na 5 geografskih lokacija, a svi od njih imaju svoje posebnosti koje ih čine interesantnim. Na Bjelasici stočari izdižu na lokacijama: Novakov Do, Majstorovina; *na Koritskoj visoravni*: Sijero Polje, Šipovice, Kruščica Sušica, Negobratina, Lađevci, *na području Barica*: Žuber, Ponikvice, Stožer, Rudo Polje i Selakovići, *na području Lise – Lisa*; *Bistrički kraj*: Mojstir i Šenja. Poznato je da je ovo stari običaj gajenja

stoke višestruko koristan u Bijelom Polju i Crnoj Gori, a vrijedni stočari u toku ljeta, od juna do septembra, nastoje da obezbijede što više hrane i vode za stoku. Podsticaj koji dobiju im dobro dođe da nabave neophodnu hranu obzirom da stočari ove godine nemaju višak ukošenog sijena.

Posle ovih aktivnosti, u toku jeseni, stočari vrše selekciju stoke u pogledu ekonomske koristi, prodaje koje se odnosi na dalju održivost stočnog fonda.

7.Mjera 2.2. - Održivo korišćenje zemljišta.

Sredstva predviđena za realizaciju mjere su iznosila 7.000€, dok je utrošeno 4.399,00 eura, sa stepenom iskoristivosti 0.62 %.

Podnijeto je 7 zahtjeva, od koji je odobreno 6, dok je 1 odbijen. Iznos podrške se daje u visini do 50 % troškova upotrebe mehanizacije a maksimalno do 1000 eura. Podrška se daje u vidu refundiranja troškova, nakon dostavljene dokumentacije i računa. Pravo na podsticaj iz ove mjere nisu imali: podnosioci zahtjeva koji su za pomenute radove dobili pomoć, odnosno finansijska i druga sredstva iz drugog izvora javnog finansiranja (lokalnog i državnog) i poljoprivrednici koji su koristili podsticaj iz ove mjere u 2020.godini.

Podrška se daje za proširenje obradivog poljoprivrednog zemljišta, povezivanje nepovezanih parcela zemljišta (imanja) koje se koristi u poljoprivredne svrhe (skidanjem skladova, brežuljaka, ili drugih prirodnih barijera koje ih čine razdvojenim), kao i za zaštitu obradivog poljoprivrednog zemljišta od uticaja prirodnih hazarda (poplava, odrona, itd.), ravnjanje zemljišta i prilagođavanje za poljoprivrednu namjenu ili za izgradnju objekata namijenjenih za poljoprivrednu svrhu (štale, sjenjaci, mljekari itd.), i objekata za preradu ili čuvanje poljoprivrednih proizvoda.

Usljed specifičnih prirodnih uslova Bijelo Polje raspolaže značajnim površinama zemljišta na ruralnom području, koje su nedovoljno iskorišćene i to uglavnom iz razloga karakteristične konfiguracije terena i usitnjenosti i nepovezanosti parcela. Određene površine zemljišta su nesimetričnog i grubog oblika, tj. nisu prilagođene mogućnosti obrađivanja, što otežava korišćenje istog u poljoprivredne svrhe.

8.Mjera 2.3. - Održivo korišćenje rječnih tokova.

Sredstva predviđena za realizaciju mjere su iznosila 6.000€, sa stepenom iskoristivosti 100%.

U saradnji sa SRD Sinjavac, obezbijedena su sredstva za angažman dva ribočuvara na Limu, Bistrici i Ljubovidi, koji će imati zadatak očuvanja ribljeg fonda i terenske kontrole pomenutih rijeka, u cilju preventivnog djelovanja i sankcionisanja svih onih koji budu zatečeni u krivolovu. Pored toga, oni će pratiti stanje na ovim rijekama i u pogledu nelegalnog odlaganja otpada na obalama, te nelegalnoj eksploataciji šljunka i ostalog materijala iz rječnih tokova, prijavljivaće ovakve radnje i pomagati u sakupljanju dokaznog materijala za potrebe pokretanja prekršajnih i drugih postupaka.

9.Mjera 2.4. - Zaštita i unapređenje životne sredine i biodiverziteta.

Sredstva predviđena za realizaciju mjere su iznosila 6.000€.

Podnijeto je 7 zahtjeva, od kojih je 6 pozitivno riješeno dok je 1 odbijen u postupku rješavanja po zahtjevu pravnih lica.

Biodiverzitet ili „biološka raznovrsnost“ označava sveukupnost gena, vrsta i ekosistema na Zemlji. Skupština Opštine Bijelo Polje je usvojila i Lokalni plan zaštite životne sredine Bijelog Polja 2020-2024. godine koji sadrži prijedloge konkretnih mjera koje je potrebno realizovati kako bi se stanje životne sredine u Bijelom Polju očuvalo i unaprijedilo. Ova mjera se odnosi na realizaciju isključivo onih mjera koje su definisane Lokalnim akcionim planom zaštite biodiverziteta Bijelog Polja 2018 – 2022. godine, Lokalnog plana zaštite životne sredine Bijelog Polja 2020-2024. godine, sa ciljem zaštite biodiverziteta i životne sredine opštine, stvaranja održivih uslova za razvoj poljoprivrede i turizma Bijelog Polja. Sredstva iz ove mjere koristila su pravna lica koja se bave pitanjima zaštite prirode i životne sredine i koja upošljavaju stručnjake iz oblasti sa naučnim referencama, naučne i obrazovne institucije, kao NVO iz sfere zaštite prirode i životne sredine.

10.Mjera 2.5.–Mjere prevencije za zaštitu životne sredine i zdravlja (dezinfekcija, dezinsekcija i deratizacija).

Sredstva predviđena za realizaciju mjere su iznosila 5.000, a utrošeno je 3.650,00 eura.

Opština Bijelo Polje preko Sekretarijata za ruralni i održivi razvoj i ove godine sprovodi preventivne dezinsekcije – tretmane uništavanja komaraca, sa zemlje, kako larvi tako i odraslih formi, kao opšte mjere prevencije u cilju sprečavanja i suzbijanja zaraznih bolesti u periodu od maja do septembra.

Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj Opštine Bijelo Polje po rješenju Uprave za inspeksijske poslove–Odsjek za zdravstveno-sanitarnu inspekciju, sprovodi tretmane preventivne dezinsekcije javnih površina, kao i kanalizacionog sistema i javnih objekata, na teritoriji grada i prigradskih naselja.

Institut za javno zdravlje Crne Gore u saradnji sa Sekretarijatom za ruralni i održivi razvoj Opštine Bijelo Polje, u cilju sprovođenja opštih mjera prevencije, sprečavanja i suzbijanja zaraznih bolesti, sprovodi postupak preventivne dezinsekcije i suzbijanja odraslih formi komaraca na području užeg dijela grada i naselja u Bijelom Polju.

11.Mjera 2.6. -Ublažavanje i smanjenje uticaja prirodnih hazarda (očuvanje broja grla/komada stoke).

Sredstva predviđena za realizaciju mjere su iznosila 8.000€, utrošeno je 10.750,00 eura, što čini procenat iskoristivosti od 134%.

U toku trajanja mjere podneseno je ukupno 49 zahtjeva, 39 je pozitivno riješeno riješeno u redovnoj, dok je 10 odbijeno. Nakon isteka roka za podnošenje zahtjeva Sekretarijat je zaprimio 34 zahtjeva za odštetu po pitanju uginuća stoke. Imajući u vidu da ovaj organ nije imao raspoloživih sredstava za ove namjene, predmeti sa preporukama su slati Službi predsjednika opštine kako bi se uvidjela mogućnost pomoći našim poljoprivrednicima koji su pretrpjeli štetu na svom porodičnom gazdinstvu.

Naknada se ne daje ako je glo/komad stoke uginulo prirodnim putem, usljed napada pasa lualica i vlasničkih pasa ili krivicom vlasnika.

Kako bi se smanjila šteta a gazdinstva motivisala da nastave sa uzgojem i razvojem stočarstva neophodno je pružiti odgovarajuću sigurnost u pogledu određene novčane podrške po izgubljenom grlu stoke, kako bi se ista nadoknadila.

Sekretar Sekretarijata je, iz razloga provjere osnovanosti pristiglih zahtjeva i upoređivanja zahtjeva sa realnim odnosno činjeničnim stanjem na terenu, formirao Komisiju za terensku kontrolu i provjeru realnosti i osnovanosti zahtjeva po osnovu Programa mjera za podsticaj ruralnog i održivog razvoja za 2021. godinu. Komisija za terensku kontrolu i provjeru realnosti i osnovanosti zahtjeva po osnovu Programa mjera za podsticaj ruralnog i održivog razvoja za 2021. godinu ("Službeni list Crne Gore-opštinski propisi", br.010/21) formirana rješenjem broj 09-019/21-4097 od 26.04.2021. godine je u postupku utvrđivanja osnovanosti i podudarnosti zahtjeva. Komisiju su činili službenici ovog Sekretarijata: Fahrudin Ćorović, dipl. menadžer predsjednik, Semir Sijarić dipl ecc., član i Alen Suljević, dipl. ing poljoprivrede, član. Komisija je imala zadatak da terenski obide određeni broj podnosilaca zahtjeva za Program mjera za podsticaj ruralnog i održivog razvoja za 2021. godinu, i utvrdi osnovanost i podudarnost zahtjeva za podsticaj i realnog stanja na terenu. Komisija je shodno rješenju ispunila svoj zadatak i zapisnički u 60 predmeta utvrdila stanje na terenu što je kasnije korišćeno pri odlučivanju za odobravanje podsticaja i evaluaciji efikasnosti pojedinih programa.

U pogledu postupka procjene uticaja i strateške procjene uticaja na životnu sredinu Sekretarijat je sačinio 16 rješenja o potrebi procjene uticaja na životnu sredinu i na elaborat o procjeni uticaja na životnu sredinu, 71 mišljenje o procjeni uticaja na životnu sredinu, 91 obavještenje o podnešenim zahtjevima za odlučivanje o potrebi izrade elaborata procjene uticaja na životnu sredinu.

Na osnovu člana 21 Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu ("Sl. list Crne Gore" br. 75/18) Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj je formirao Komisiju za ocjenu Elaborata procjene uticaja na životnu sredinu za izgradnju Postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda u opštini Bijelo Polje u kojoj se nalaze relevantni stručnjaci iz oblasti životne sredine i civilnog sektora. Zadatak Komisije je da analizira i ocijeni Elaborat sa dostavljenim predlogom primjedbi, procijeni podobnost mjera za sprječavanje, smanjenje i otklanjanje mogućih štetnih uticaja na stanje kvaliteta segmenata životne sredine na lokaciji i bližoj okolini u toku izvođenja, funkcionisanja kao i u eventualnom slučaju havarije.

Shodno Zakonu o zaštiti životne sredine, usvojen je Lokalni plan zaštite životne sredine Bijelog Polja za period 2020-2024. godine. Plan se primjenjuje od januara 2020. godine. Plan daje niz SWOT analiza, pregled postojećeg stanja u svim oblastima životne sredine, opis prirodnih vrijednosti opštine Bijelo Polje, detektuje zagađivače životne sredine, uočava nedostatke i opasnosti i predlaže mjere suzbijanja opasnosti i očuvanja i zaštite zdrave životne sredine, prepoznaje nadležne subjekte i daje zadatke koje je potrebno realizovati. Planom je dat pregled zakonske regulative na državnom i lokalnom nivou koja reguliše pitanja životne sredine, i pregled institucionalnog okvira na lokalnom i državnom nivou. U planu su uvrštene i tabele postojećih i zaštićenih vrsta koje se nalaze u Bijelom Polju, onih kojima prijeti opasnost i mjere njihove zaštite, kao i niz drugih korisnih informacija i preporuka u pravcu zaštite životne sredine Bijelog Polja. Pošto je u toku realizacije pojedinih mjera iz ovog plana Sekretarijat u prvom kvartalu 2022. godine priprema izvještaj o realizaciji strateškog dokumenta.

U sklopu redovnih aktivnosti Sekretarijata su i poslovi davanja saopštenja i obavještenja za građane, putem sajta Opštine, štampanih i elektronskih medija.

Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj imao je u izvještajnom periodu 2 odbornička pitanja, odbornika Harisa Malagića i odbornice Enise Babaić na koja je uredno odgovoreno a odgovor dostavljen u pisanoj formi Službi SO, nakon čega je odgovor na pomenuta pitanja sekretar Sekretarijata za ruralni i održivi razvoj dao i usmjeno na sjednici SO zakazane po osnovu odborničkih pitanja.

Sekretarijat je u izvještajnom periodu donio 407 pojedinačnih akata, rješenje, obavještenje, žalba i sl.) u postupku rješavanja po pitanjima iz svoje nadležnosti. Većina

predmeta su zahtjevi građana i drugih lica po osnovu Programa mjera za podsticaj ruralnog i održivog razvoja, kao i po osnovu poslova procjene uticaja na životnu sredinu, ali i razni zahtjevi za ostvarivanje prava, dobijanja informacija, pozivi itd.

U toku 2021. godine shodno Zakonu o slobodnom pristupu informacijama („Službeni list Crne Gore“, br.44/12, 30/17), Sekretarijat je u postupku odgovorio na 6 zahtjeva za pristup informaciji, rješenjem je dozvoljen pristup informacijama.

Imajući u vidu konstantne mjere Ministarstva zdravlja po pitanju sprječavanja širenja virusa covid 19, a zdravlja, službenici ovog Sekretarijata su su smanjenom obimu učestvovali na raznim konferencijama, seminarima, prezentacijama, radionicama, okruglim stolovima, tribinama, javnim raspravama i drugim skupovima koji imaju za cilj teme ruralnog i održivog razvoja, kao i konsultativni sastanci sa predstavnicima IFAD-a u vezi sa podrškom koju ovaj fond daje u pogledu razvoja seoske infrastrukture.

Opština Bijelo Polje i Agencija za zaštitu životne sredine su na sastanku u Opštini Bijelo Polje 9 novembra 2021. godine dogovorili izradu revizije Studije zaštićenog prirodnog dobra „Đalovića klisure“, čime će se definisati granice i zone zaštite Parka prirode, koje u ovom trenutku ne postoje. Na sastanku predsjednika Petra Smolovića sa saradnicima i sekretara Sekretarijata Jasmina Ćorovića sa predstavnicima Ministarstva ekologije prostornog planiranja i urbanizma i Agencije za zaštitu životne sredine dogovoreno je pokretanje postupka revizije zaštićenog područja Đalovića Klisure, u cilju unapređenja upravljanja postojećim zaštićenim područjima. Delegaciju Ministarstva ekologije prostornog planiranja i urbanizma su činili Tamara Brajović, direktorica Direktorata za zaštitu prirode MEPG, te predstavnici Agencije za zaštitu životne sredine Milena Bataković i Milka Rajković, kao i Milija Čabarkapa ispred WWF Adria i Eko tima.

Revizija Studije će kako je saopšteno nakon sastanka biti osnov za sve dalje aktivnosti unutar zaštićenog prirodnog dobra i u kontaktnoj zoni.

Sekretarijat je u saradnji sa NVO Centar za razvoj agrara i ambasadam Slovačke u Crnoj Gori 14.05.2021. godine organizovao predavanje u Sali Centra za kulturu na temu „Agrarna politika i ruralni razvoj (iskustva Crne Gore, Srbije i Slovačke)“. Tom prilikom je zaključeno da Bijelo Polje raspolaže povoljnim prirodnim uslovima za proizvodnju visokovrijedne hrane, te da pašnjaci i livade, koji su većinski zastupljeni u odnosu na druge poljoprivredne površine, pružaju velike mogućnosti za gajenje stoke i dobijanje zdravstveno-bezbjednih proizvoda, koji su traženi na tržištu EU i drugim razvijenim djelovima svijeta, što je komparativna prednost naše poljoprivrede. Takođe, razvoj agrara je značajan i zbog podrške razvoja turizmu, koji je dominantna privredna grana Crne Gore.

Štampanje publikacije „Agrarna politika i ruralni razvoj (Iskustva Crne Gore, Srbije i Slovačke)“ podržano je u okviru projekta: „Diversifikacija ekonomskih aktivnosti u ruralnom područjima jugoistočne Evrope kroz razvoj lanca vrednosti“ koji sprovodi Stalna radna grupa za regionalni ruralni razvoj (SWG) u jugoistočnoj Evropi u partnerstvu sa Njemačkom organizacijom za međunarodnu saradnju (GIZ).

Sektor za ruralni razvoj

U skladu sa definicijom Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj – OECD ruralnim područjima smatraju se ona područja sa manjom gustom naseljenosti od 150 stanovnika po kvadratnom kilometru.

Prema podacima iz popisa iz 2011. Crna Gora ima 620.029 stanovnika. gustina naseljenosti iznosi 45 stanovnika po kvadratnom kilometru u prosjeku, što Crnu Goru svrstava u zemlje sa najnižom gustom naseljenosti u Evropi (sa izuzetkom nordijskih zemalja). U Bijelom Polju prema tim podacima na ruralnom području živi oko 66 posto stanovništva. Po

popisu 2011. godine u Bijelom Polju ima 137 naselja, od kojih je 18 u urbanom, a 119 na seoskom području.

Imajući u vidu da je razvoj ruralne ekonomije ključan preduslov demografske stabilizacije koja predstavlja osnovu za održivost svih komponenti lokalnog ekonomskog razvoja, Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj je Programom mjera za podsticaj ruralnog i održivog razvoja za 2021. godinu ("Službeni list Crne Gore-opštinski propisi", br. 010/21), opredijelio 5 mjera za koje je predviđeno 61.000, a utrošeno 54.195,30 eura.

Realizovane mjere ruralnog razvoja su: Podsticaj razvoja ruralnog turizma; Podsticaj proizvodnje, prerade i transportu voća i povrća; Razvoj seoske infrastrukture; Podrška povrtarskoj proizvodnji u zaštićenim prostorima; Promocija i edukacija iz oblasti ruralnog i održivog razvoja.

Sa ciljem prezentacije Programa mjera za ruralni i održivi razvoj za 2021. godinu, službenici Sekretarijata za ruralni i održivi razvoj su u saradnji sa Sekretarijatom za ekonomski razvoj i preduzetništvo realizovali posjetu pojedinim većim mjesnim zajednicama kako bi informisali zainteresovane mještane i poljoprivredne proizvođače o uslovima koji su propisani za podsticajne mjere koja Opština realizuje kroz ovaj program.

Prezentacija Programa i informisanje mještana obavljeno je u sljedećim mjesnim zajednicama, i to: 19.05.2021.godine-Bistrica, Kanje, Potkrajci; 20.05.2021.godine – Grančarevo, Medanoviće i Rasovo; 24.05.2021.godine -Godijevo, Lozna, Zaton; 25.05.2021. – Sušica, Crhalj, Goduša, Goduša; 26.05.2021. godine – Pavino Polje, Tomaševo, Ravna Rijeka.

Službenici Sekretarijata su tokom cijele godine pružali savjetodavne usluge poljoprivrednim proizvođačima, bilo da se radi o stočarstvu ili povrtarskoj proizvodnji ili pripremi zemljišta. Zemljište predstavlja jedan od najznačajnijih resursa u poljoprivrednoj proizvodnji. Na žalost, veliki dio zemljišta je kontaminiran je sve većom koncentracijom štetnih mikroorganizama i nerastvorenih hemijskih supstanci nastalih kao rezultat stalne upotrebe hemijskih preparata za zaštitu i đubrenje. Dodatnu opasnost za razmnožavanje štetnih mikroorganizmima predstavljaju površine zapuštene i neobrađene kojima uglavnom vegetira korovska vegetacija i sve veća otpornost MO na ustaljena hemijska sredstva koja se koriste u zaštiti.

S obzirom da je novi javni poziv 2021. Projekta za razvoj klastera i transformacije ruralnih područja (IFAD) vezan za podršku poljoprivrednim proizvođačima službenici Sekretarijata su pružali logistiku, pripremali pozive poljoprivrednim proizvođačima na informativne radionice i sastanke sa predsjednicima klaster udruženja stočara i malina iz Bijelog Polja.

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja (MPRR) u saradnji sa Međunarodnim fondom za razvoj poljoprivrede (IFAD) sprovodi projekat pod nazivom Projekat razvoja klastera i transformacije ruralnih područja (RCTP). Osnovni cilj projekta je da doprinese jačanju i transformaciji malih gazdinstava, omogućavajući im da postanu konkurentniji i otporniji. Projekat ima dvije komponente. Prva se odnosi na kreiranje klastera u okviru lanaca vrijednosti u cilju održive i otporne ruralne transformacije. U okviru ove komponente, između ostalih aktivnosti, Javnim pozivom pruža se podrška za povećanje primarne proizvodnje, pomoć malim poljoprivrednim proizvođačima i početnicima, gdje maksimalan iznos bespovratne podrške iznosi 50% +PDV (1.500,00EUR NETO).

Druga opcija se odnosi na postproizvodne i postprodajne procese razvijenim proizvođačima, malim i srednjim preduzećima, gdje je maksimalan iznos bespovratne podrške 33,33% NETO investicije + PDV (13.000,00EUR NETO). Druga komponenta je podrška razvoju ruralne infrastrukture klastera.

Projekat se sprovodio na teritoriji Crne Gore, u sedam opština i to Nikšić, Šavnik, Žabljak, Bijelo Polje, Berane, Mojkovac i Petnjica. Obuhvata četiri oblasti proizvodnje: maline

i drugo bobičasto voće, sjemenski krompir, prerada mesa (ovčarstvo, kozarstvo i govedarstvo), mlijeko i mliječne proizvode (ovčarstvo, kozarstvo i govedarstvo).

Sekretarijat je bio partner Regionalnoj razvojnoj agenciji Bjelasica, Komovi Prokletije i Nacionalnoj turističkoj organizaciji u realizaciji projekta "Katunski putevi Crne Gore i Bosne i Hercegovine" koji je odobren u okviru prekograničnog poziva Crna Gora-Bosna i Hercegovina, koji finansira EU. Projekat je imao za cilj unaprijeđenje kvaliteta i diverzifikaciju turističke ponude bazirane na prirodnom i kulturnom naslijeđu prekograničnog područja. U projekat su bile uključene sve opštine čije teritorije zahvataju područje Bjelasice. Kao jedna od mjera jačanja turističke infrastrukture, posle sprovedenom javnog poziva dodijeljena su 30 solarna sistema veće i manje snage kao podrška katunima čime bi se unaprijedili uslovi za život, poljoprivrednu proizvodnju i pružanje turističkih usluga u katunima na području Bjelasice.

Sekretarijat je takođe, učestvovao u reviziji studije zaštite Nacionalnog parka Biogradske Gore koji je sprovela Agencija za zaštitu prirode i zaštite životne sredine Crne Gore time što je Agenciji pružio podatke u vezi obavljanja poljoprivrednih aktivnosti na ovom području.

U težnji da svoje standarde posljednjih decenija ukladi s onima u EU, poljoprivreda u Crnoj Gori je započela proces zaštite domaćih proizvoda, tako da je određeni broj brendova već obuhvaćen strogim pravilima zaštite i dobijene su prve robne marke. Jedan od takvih projekata, u koji je uključen Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj a koji obuhvata region sjeverne Crne Gore je projekat "Polimska šljivovica" koji sprovodi Centar za razvoj agrara iz Bijelog Polja, a koji je podržalo Ministarstvo poljoprivrede javnim pozivom iz 2021. godine kroz mjeru "Podrška afirmaciji poljoprivrednih proizvoda na domaćem tržištu". U projektu je ostvareno i partnerstvo s nadležnim Sekretarijatima opština Bijelo Polje, Berane, Andrijevica i Plav.

Sektor za održivi razvoj

Svaka ozbiljna javna politika bilo sa centralnog ili lokalnog nivoa ima za cilj povećanje standarda života svojih građana i uravnomjeren ekonomski rast. Tako i lokalna uprava u Bijelom Polju održivi razvoj ruralnih područja podstiče putem niza mjera, koje se odnose na ekonomski, ekološki, kulturološki i sociološki razvoj ruralnih zajednica

Jedan od glavnih poslova i u ovoj godini Sektora za održivi razvoj bio je realizacija podsticajnih mjera koje se odnose na unapređenje održivog razvoja, a koje su definisane Programom mjera za podsticaj ruralnog i održivog razvoja za 2021. godinu. Ciljevi podsticajnih mjera za 2021. godinu u oblasti održivog razvoja su bili promovisanje održivog razvoja sela i tradicionalnih specifičnih proizvoda i načina poljoprivredne proizvodnje, unapređenje uslova za život i rad i pospješivanje ekonomskih aktivnosti lokalnog stanovništva i zajednica. U tom pogledu su realizovane sljedeće mjere održivog gazdovanja prirodnim resursima: Održivo korišćenje planinskih pašnjaka; Održivo korišćenje zemljišta; Održivo korišćenje rječnih tokova; Zaštita i unapređenje životne sredine i biodiverziteta; Mjere prevencije za zaštitu životne sredine i zdravlja; Ublažavanje i smanjenje prirodnih hazarda (očuvanje broja grla komada stoke). Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj je Programom mjera za podsticaj ruralnog i održivog razvoja za 2021. godinu ("Službeni list Crne Gore-opštinski propisi", br. 010/21), za održivo upravljanje prirodnim resursima opredijelio 6 mjera za koje je predviđeno 39.000, a utrošeno 44.899,00 eura.

Rješavajući predmete iz oblasti zaštite životne sredine u izvještajnom periodu urađena su:

- 8 rješenja o potrebi procjene uticaja;
- 8 rješenje kojim je data saglasnost na Elaborat procjene uticaja;
- 4 rješenja da nije potrebna procjena uticaja;
- 71 mišljenje o procjeni uticaja na živ.sredinu;
- 1 izjavljena žalba
- 24 obavještenja o podnešenim zahtjevima za odlučivanje o potrebi izrade elaborata procjene uticaja na životnu sredinu;
- 8 obavještenja da je potrebna izrada elaborata procjene uticaja;
- 27 obavještenja o podnešenim zahtjevima za saglasnost na elaborat procjene uticaja na životnu sredinu;
- 14 obavještenja da je data saglasnost na elaborat procjene uticaja;
- 18 obavještenja da nije potrebna izrada elaborata procjene uticaja;
- urađen izvještaj o godišnjem upravljanju otpadom i dostavljen Agenciji za zaštitu životne sredine.

Službenici ovog sektora učestvuju u radu komisija o davanju saglasnosti na elaborate procjene uticaja na životnu sredinu kod Agencije za zaštitu prirode i životne sredine i drugih lokalnih uprava. Za potrebe rada komisija o davanju saglasnosti na elaborate procjene uticaja na životnu sredinu kod Agencije za zaštitu prirode i životne sredine, službenica ovog Sekretarijata je učestvovala u pomenutim komisijama dajući doprinos ovim poslovima. Aktivno se radi na donošenju akta za zaštitu ribolovnih voda od zagađivanja i za to je formirana Radna grupa za suzbijanje zagađivanja i degradacije ribolovnih voda nastalih ispuštanjem otpadnih voda i odlaganjem različitog otpada.

Urađen je izvještaj o godišnjem upravljanju otpadom u opštini Bijelo Polje i dostavljen Agenciji za zaštitu životne sredine i podnesena informacija Skupštini Opštine Bijelo Polje.

U toku 2021. godine obrađeni su podaci o katastru zagađivača u opštini i dostavljeni Agenciji za zaštitu životne sredine.

Na osnovu rješenja Uprave za inspekcijske poslove, Odsjek za zdravstveno sanitarnu inspekciju Podgorica, JU Institut za javno zdravlje Crne Gore je shodno ugovoru broj 09-082/21-2636 od 15.03.2021. godine, na području grada sproveo preventivnu dezinfekciju–tretman uništavanja komaraca u četiri tretmana uništavanja odraslih formi i tri tretmana larvicidnog oblika, kao i dva tretmana deratizacije u periodu od juna do kraja avgusta 2021. godine. Zapašivanje je izvršila stručna služba Instituta u skladu sa propisima struke, uz prisustvo službenika iz Sekretarijata za ruralni i održivi razvoj, što je omogućilo da za kraći vremenski period ovim tretmanom budu u većoj mjeri uništeni prenosioci raznih zaraznih bolesti.

Po zahtjevu rukovodioca Kolegijuma Državne revizorske institucije dr Branislava Radulovića, broj 01-035/20 – 2004/3 od 12. novembra 2021. godine dostavljeni su podaci i dokumentacija neophodni za reviziju uspjeha projekta na temu "Efikasnost mehanizama regulacije, praćenja i izvještavanja o kvalitetu vazduha u Crnoj Gori". Konstatovano je da se ocjenjivanje kvaliteta vazduha u Bijelom Polju prema vrsti zagađujućih materija i standardima kvaliteta vazduha koje određuje Vlada Crne Gore, vrši se preko državne mreže, preko uspostavljene automatske stacionarne stanice u naselju Nikoljac. Kontrola kvaliteta vazduha u Bijelom Polju vrši se sistemskim mjerenjima emisije parametara PM10, PM2.5, NO2, CO,

preko automatske mjerne stanice u naselju Nikoljac (pored OŠ "Risto Ratković"), a praćenje kvaliteta vazduha i mjerenje vrše ovlaštena službena lica sa dozvolom koju izdaje Agencija za zaštitu prirode i životne sredine.

U postupku kontrole, unapređivanja kvaliteta vazduha na teritoriji opštine Sekretarijat je uspostavio kontakte sa CETI- Centrom za ekotoksikološka ispitivanja, jedinom ovlaštenom institucijom u Crnoj Gori i iz svih dobijenih informacija smo u saznanju da je otvaranje lokalne mreže izuzetno skupo, te da ta sredstva su trenutno velika za Budzet Opštine.

Rezultati praćenja kvaliteta vazduha, koji se mogu vidjeti i iz mjernih mjesta državne mreže u Bijelom Polju – urbana zona, pokazali su povećanu koncentraciju suspendovanih čestica u vazduhu PM 10 i PM 2,5 u periodu grijne sezone konkretno u januaru i februaru 2020. godine. Opština Bijelo Polje je donijela Lokalni plan upravljanja životnom sredinom 2020 – 2024. godine kao krovni dokument iz oblasti zaštite životne sredine, pa s tim u vezi smo odlučni da aktivno kroz legislative i praksu radimo na unapređenju kvaliteta vazduha i smanjenja zagađenja na najmanju moguću mjeru.

Sekretarijat se obratio potencijalnim zagađivačima i dobijeni su relevantni podaci o upotrebi sredstava, količini i vrsti goriva koji koriste kotlove za grijanje na čvrsto gorivo. Obzirom da su, shodno članu 40 Zakona o zaštiti vazduha ("Službeni list Crne Gore" br. 25/10, 40/11, 43/15, 73/19) vlasnici ili korisnici stacionarnih izvora zagađivanja dužni da dostave podatke o prostornom smjestaju i karakteristikama kotla za grijanje, vrstu goriva i količini koju koriste za grijnu sezonu, obezbijede praćenje i mjerenje emisija zagađujućih materija (periodično, a u zimskim uslovima mjesečno decembar, januar, februar, mart), a najmanje jednom godišnje do 31. marta tekuće godine za prethodnu- prate se vrijednosti PM10, PM 2.5, a poželjno NO2 i obezbijede evidenciju o radu uređaja za smanjenje emisije štetnih čestica ukoliko ga posjeduju, Sekretarijat je u tom smislu djelovao edukativno prema potencijalnim stacionarnim izvorima zagađenja. U tom smislu Sekretarijat je formirao elektronski registar potencijalnih stacionarnih zagađivača vazduha, koji će koristiti radi evidencije, praćenja stanja poboljšanja kvaliteta vazduha.

Na osnovu ovoga Sekretarijat se obratio Agenciji za zaštitu prirode i životne sredine za davanje mišljenja za donošenje Studije zagađena vazduha ili Lokalnog akcionog plana. Agencija je u međuvremenu izradila Nacrt Strategije upravljanja kvalitetom vazduha gdje je urađen Plan kvaliteta vazduha za sjevernu zonu koja obuhvata opštinu Bijelo Polje. Radi tačnijeg definisanja mjera za smanjene zagađenja vazduha, mislimo da je neophodno da se konsultuju predstavnici opština iz "sjeverne regije" kao i predstavnici Instituta za javno zdravlje, kako bi se predložile mjere koje bi se odnosile na zaštitu vazduha sjeverne zone.

Po pitanju poboljšanja kvaliteta vazduha Sekretarijat je predložio Agenciji sprovođenje kratkoročnih i dugoročnih mjera.

Srednjoročne mjere su se odnosile na: podršku građanja za prelazak na ekološki održivije načine zagrijavanja domova –subvencije za kupovinu peleta i briketa, zamjena kotlarnica na ugalj, edukacije stanovništva o štetnosti korišćenja sirovog drveta u svrsi ogrjeva, edukacije stanovništva o načinima i zaštiti vazduha – izrada brošura, flajera i sl.

Predložene dugoročne mjere koje se odnose na rješavanje problema zagađenja vazduha u Bijelom Polju: moguća toplifikacija grada, podrška kroz projekte energetske efikasnosti – subvencionisanje građanja pri instalaciji kotlova na pelet i brikete kao i ugradnji termoizolacionih fasada i stolarije, ozelenjavanje javnih površina.

Akcionim planom upravljanja kvalitetom vazduha Bijelo Polje je svrstano u Sjevernu zonu upravljanja kvalitetom vazduha. Odrešeni su strateški i operativni ciljevi (Operativni cilj 1 B – smanjenje koncentracije suspendovanih čestica u Sjevernoj i Centračnoj zoni kvaliteta vazduha; aktivnost – Mjere energetske efikasnosti u domaćinstvima i javnom sektoru i promjena goriva/kotlova za grijanje u stambenom i javnom prostoru do 2022. godine). Sredstva

za ove namjene su prema Strategiji predviđene u budžetu Vlade Crne Gore i lokalnih samouprava.

Sekretarijat je pristupio angažovanju istraživanja od sertifikovanog pravnog lica za pripremu nove Odluku o akustičnom zoniranju u Bijelom Polju, kao i preduzeo niz aktivnosti radi određivanja akustičkih zona u cilju zaštite ljudi od buke, nakon čega bi se mogla izraditi Strateška karte buke. Akustičko zoniranje mora biti izvršeno na osnovu postojeće ili planirane namjene prostora, radi utvrđivanja graničnih vrijednosti indikatora buke u datim zonama, razgraničavanjem oblasti sa specifičnim zahtjevima kada su u pitanju nivoi buke u cilju zaštite životne sredine od buke koja je sve prisutniji problem modernog čovjeka. Naime, shodno Zakonu o zaštiti buke u životnoj sredini ("Sl. list Crne Gore", br. 28/11) i preporuci Evropske agencije za zaštitu životne sredine (EEA) vlada i lokalne uprave su dužne izvršiti procjenu izloženosti građana buci izrađuje radi ispitivanja ukupnog nivoa buke iz različitih izvora na određenom području.

Ostvarivanje odnosa i saradnje

Službenici Sekretarijata su učestvovali u radu komisija o davanju saglasnosti na elaborate procjene uticaja na životnu sredinu kod Agencije za zaštitu prirode i životne sredine i drugih lokalnih uprava, radili na donošenju akta za zaštitu ribolovnih voda od zagađivanja kao član Radne grupe za suzbijanje zagađivanja i degradacije ribolovnih voda nastalih ispuštanjem otpadnih voda i odlaganjem različitog otpada, kao i u drugim radnim grupama vezanih za zaštitu životne sredine. Kroz Program mjera za podsticaj ruralnog i održivog razvoja realizovan je jedan broj mjera definisanih Lokalnim planom zaštite biodiverziteta Bijelog Polja za period 2018-2022. godine.

Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj je u saradnji sa partnerskom opštinom Priboj (Srbija) izradio, aplicirao, dobio sredstva i realizovao prekogranični IPA projekat pod nazivom „Rehabilitacija ilegalnih deponija otpada na Limu i podizanje svijesti o njihovoj štetnosti“. Projekat, je trajao godinu dana, sa produžetkom roka od dva mjeseca zbog objektivnih razloga kašnjenja uplate finansijskih sredstava od strane donatora. Ugovor je stupio na snagu 2019. godine, a finansijska evaluacija projekta i konačni izvještaji su završeni u junu 2021. godine. Cilj projekta je zaštita životne sredine, tiče se sanacije 12 nelegalnih odlagališta otpada na Limu, 6 u Bijelom Polju i 6 u Priboju. Projekat je vrijedan 157.000€, a najvećim dijelom se finansira iz IPA sredstava EU za prekograničnu saradnju. Kroz ovaj projekat su očišćena nelegalna odlagališta otpada u Bioči, Zatonu, Pripčićima, Nikoljcu, Loznicama i Rasovu. Na saniranim lokalitetima je postavljen baštanski mobilijar, klupe, stolovi, kante za otpatke i ograde, zasađeni su dekorativni žbunovi i sadnice drveća, posijana je trava i postavljene table sa oznakom o zabrani odlaganja otpada. Kroz ovaj projekat je nabavljeno i 60 komunalnih posuda (kontejnera), koji će biti postavljeni u blizini saniranih odlagališta i na drugim potrebnim mjestima za koje procijeni Komunalno preduzeće Lim. Takođe, kroz projekat je nabavljena laboratorijska opreme za mjerenje kvaliteta vode, pomoću koje će ovlašćena i obučena lica moći da ispituju uzorke kvaliteta vode Lima i drugih rječnih tokova u slučaju sumnje na određenju vrstu zagađenja isl. Projektom je predviđen i edukativni dio, odnosno podizanje svijesti građana o važnosti zaštite životne sredine, pravilnog odlaganja otpada i odgovornog odnosa prema Limu i drugim rijekama.

Službenici Sekretarijata su u Bijelom Polju 12.04.2021. godine aktivno pružili doprinos na radionica na temu "Edukacija poljoprivrednih proizvođača o negativnom efektu spaljivanja

poljoprivrednog otpada po zdravlje i kvalitet vazduha. Projekat je finansiralo Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma Crne Gore.

Kroz realizaciju projekta "Dostupni EU programi i fondovi za lokalne samouprave i NVO organizacije" službenici Sekretarijata su 16.10.2021. godine u Bijelom Polju dali puni doprinos realizaciji ovog projekta.

Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj je izradio brošuru "Pravilno odlaži otpad, zaštiti životnu sredinu – Moja otpad moja odgovornost" i saradnji sa Komunalnom policijom učestvovao 16.10.2021. godine u realizaciji projekta "Čuvajmo prirodu" u okviru kojeg su službenici učestvovali u dijeljenju flajera, brošura, razgrađivih kesa za namirnice i drugog materijala u Bijelom Polju. U sklopu ovih mjera, istovremeno je i Komunalna policija pojačala aktivnosti u cilju sprječavanja stvaranja divljih deponija i pristupila kažnjavanju pravnih i fizičkih lica koja ostavljaju otpad mimo mjesta propisanog za odlaganje.

Akcijom čišćenja gradskih plaža uspješno je realizovana u organizaciji Opštine Bijelo Polje, Sekretarijata za ruralni i održivi razvoj, Sekretarijata za stambeno komunalne poslove i saobraćaj i komunalnog preduzeća Lim, 05.06.2021. godine Bijelo Polje se pridružilo globalnoj akciji obilježavanja Svjetskog dana zaštite životne sredine.

Na Svjetski dan zaštite životne sredine u Bijelom Polju je izvedena akcija čišćenja gradske plaže "Sinjavac" plaže "Vidojevine" na kojima naši sugrađani u ljetnjim mjesecima traže osvježenje. Akciji je prisustvovao i predsjednik Opštine Petar Smolović i zajedno je poslata poruka o značaju očuvanja prirode. Pokrenuta je inicijativa i sastanak predsjednika Opština kroz koje protiče rijeka Lim kako bi se trajno riješio problem sa zagađenjem. Kako smo u prošloj godini kroz projekat sa Ministarstvom poljoprivrede od Svjetske banke za regulaciju korita rijeke Lim i Grnčar dobili značajna sredstva, za očekivati da za ovu inicijativu koju je pokrenuo Predsjednik Opštine ka uređenju i čišćenju rijeke Lim, možemo dobiti i podršku EU kroz prekogranične projekte sa drugim gradovima iz Srbije i Bosne.

Predstavnici Sekretarijata su novembru 2021 godine prisustvovali realizaciji projekta koje je Sekretarijat ranije podržao u saradnji sa NVO "Centar za preduzetništvo-NG Enterprise" - Crna Gora moja zelena domovina 2" koji obuhvata očuvanje životne sredine kroz podsticaj razvoja zelene ekonomije i zelenog preduzetništva u lokalnoj zajednici. Cilj projekta je doprinos razvoju i očuvanju životne sredine. Za potrebe upravljanja projekta formira se projektni tim od 2 člana rukovodilac i asistent projekta. Realizovan je video konkurs "Čudna šuma je to" na kome su učestvovali građani sa teritorije opštine Bijelo Polje, a teme konkursa su ljepote bjelopoljskih šuma u okviru kojeg je izvršena dodjela nagrada za prva 3 rangirana mjesta, a izrađen je video zapis u trajanju od 60 sekundi. U okviru ovog projekta se izvodi i akcija sadjenja košunjavog voća u vremenu sadnje novembar (10 komada pitomog kestena) u dvorištima bjelopoljskih škola. Partneri na projektu su učenici Srednje stručne škole iz Bijelog Polja, dok je institucionalna podrška ne samo od Opštine Bijelo Polje već i od Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma.

Dana 15.12.2021.godine su službenici prisustvovali radionici "Otvorena radionica sa seoskim domaćinstvima" koju je organizovala Turistička agencija Balkanika u Tomaševu na seoskom domaćinstvu Vučka Pešića. Sredstva za organizovanje radionice je obezbijedio Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj preko Programa mjera za 2021 godinu.

Službenici Sekretarijata su učestvovali u izradi edukativnih materijala brošura i flajera, snimanju promotivnih TV spotova koji su se odnosili na stanje zaštite životne sredine i upravljanje otpadom u Bijelom Polju, aktivno učestvovali i organizovali čišćenje obala Lima i Lješnice prilikom obilježavanja Međunarodnog dana čišćenja obala, učestvovali u radu Radne grupe za donošenje akta za zaštitu od zagađivanja i degradacije ribolovnih voda nastalih ispuštanjem otpadnih voda i odlaganjem različitih vrsta otpada, održavali konsultacije sa civilnim sektorom realizacije projekata NVO iz Bijelog Polja sa ciljem zaštite životne sredine i održanja biodiverziteta, učestvovanje u javnoj raspravi povodom izgradnje mHE Lještanica

koju je organizovala Agencija za zaštitu prirode i životne sredine u Bijelom Polju učestvovanje u sastancima koje je organizovao predsjednik opštine, glavni administrator i druge službe lokalne samouprave, kao i učestvovali u sjednicama i radnim tijelima SO Bijelo Polje.

Tabelarni pregled upravnih postupaka

Redni broj	Brojčani (statistički) prikaz godišnjeg izvještaja prvostepenog javnopravnog organa	Broj upravnih predmeta
	 Sekretarijat za ruralni i održivi razvoj	
1.	Broj pokrenutih upravnih postupaka po zahtjevu stranke	245
2.	Broj pokrenutih upravnih postupaka po službenoj dužnosti	4
3.	Broj neriješenih predmeta sa podatkom o broju neriješenih predmeta iz prethodne godine	0
4.	Broj riješenih predmeta u izvještajnom periodu	249
5.	Broj usvojenih zahtjeva	165
	Broj odbijenih zahtjev	50
	Broj obavještenja i preporuka na dalju nadležnost	34
6.	Broj predmeta riješenih u roku	245
7.	Broj predmeta riješenih po isteku roka	4
8.	Broj obustavljenih postupaka	0
9.	Broj izjavljenih žalbi	3
10.	Broj rješenja donijetih po zahtjevu za ponavljanje postupka	2
11.	Broj podnijetih prigovora (broj usvojenih i broj odbijenih prigovora)	0
12.	Broj i vrstu izdatih uvjerenja i drugih isprava o činjenicama o kojima se vodi službena evidencija	91
13.	Broj i vrstu izdatih uvjerenja i drugih isprava o činjenicama o kojima se ne vodi službena evidencija	0
14.	Podaci o upravnom izvršenju (broj izvršenja preko drugih lica, broj izvršenja neposrednom prinudom, broj izvršenja na osnovu poravnjanja, broj obustavljenih izvršenja i broj odloženih izvršenja)	0

Predlog mjera za unaprjeđenje rada Sekretarijata i unaprjeđenje stanja u oblasti

Mišljenja smo da osiguranje usjeva i stoke predstavlja budućnost razvoja poljoprivrede i stočarstva na našim prostorima, imajući u vidu promjenu klimatskih uslova, ekstremne padavine i vremenske nepogode koje zadaju sve veće probleme proizvođačima

Zadnje godine su bile nepovoljne kada je o nepogodama riječ. Prije svega za voćarstvo, mrazevi su sve učestaliji, topli dani kad im vrijeme nije izazivaju rano cvjetanje, zadnje tri-četiri godine se bilježe slabiji prinosi od voća. To nije trošak, jer je premija minimalna u odnosu na štete koje mogu da izazovu vremenske nepogode i time ćemo pružiti podršku proizvođačima na registrovanim poljoprivrednim gazdinstvima i smanjiti migracije iz ruralnih u urbana područja.

U budućem period nastojaćemo da u našim mogućnostima na lokalnom nivou podržavamo sveobuhvatan ruralni razvoj, putem modernizacije poljoprivredne proizvodnje i prerade, kako bi se povećala produktivnost, kvalitet, ekonomičnost, konkurentnost i diverzifikacija proizvodnje i proizvoda, razvila organska proizvodnja, afirmisao multifunkcionalni i integralni razvoj ruralnih sredina, poboljšao životni standard stanovništva u ruralnim oblastima, očuvali prirodni resursi i životna sredina.

Zajednička agroekonomska, agroekološka i ruralna politika, donijela je značajne pozitivne efekte u stabilnosti proizvodnje i tržišta agrarnih proizvoda, porasta prihoda proizvođača, sigurnosti u snabdijevanju, nezavisnosti od uvoza i povećanja izvoza, svestranog ruralnog razvoja i zaštite životne sredine.

SEKRETAR

Jasmin Ćorović